

Універсальна десяткова класифікація (УДК)

Історія та сучасний стан

І. В. Зарванська, головний бібліотекар
бібліотеки ВДПУ ім. М. Коцюбинського

Універсальна десяткова класифікація (УДК)

– це міжнародна інформаційно-пошукова мова (ІПМ) передкоординатного типу, яка покликана відобразити тематичний зміст інформаційних ресурсів за допомогою класифікаційних індексів, згортаючи його (зміст) та створюючи пошуковий образ знань

УДК 510.6/.7

УДК 510.522

УДК 510.5

Історія УДК

УНІВЕРСАЛЬНА
ДЕСЯТКОВА
КЛАСИФІКАЦІЯ
(УДК)

УНІВЕРСАЛЬНА
ДЕСЯТКОВА
КЛАСИФІКАЦІЯ
(УДК)

- ❑ **1895 р.** – Міжнародна бібліографічна конференція (Брюссель). Бельгійські вчені Поль Отле та Анрі Лафонтен виступили з ініціативою створення нових класифікаційних таблиць. За основу взято п'яте видання Десяткової Класифікації Дьюї (ДКД)
- ❑ **1905-1907 рр.** – Перше видання за назвою “Посібник з універсального бібліографічного репертуару”
- ❑ **1927-1933 рр.** – Друге видання за назвою “Універсальна десятикова класифікація”

Історія УДК

- ❑ **1991 р.** – Організація Консорціуму УДК (УДКК), м. Гаага, Нідерланди
- ❑ **1993 р.** – Створення машиночитаного еталону УДК (Master Reference File, MRF)
- ❑ **2005 р.** – Повне видання УДК, підготовлене Консорціумом. Містить 67 тис. записів
- ❑ Щорічний випуск “Зміни та доповнення до УДК”

- ❑ Класифікацію перекладено **46** мовами.
- ❑ УДК використовують **130** країн
- ❑ УДК втілена в паперовому, електронному, он-лайнному виглядах та підтримується низкою Інтернет-сервісів

Історія УДК в Україні

- ❑ **1919 р.** – Підготовлено до друку скорочений переклад “Міжнародної децимальної бібліографічної класифікації” директором Головної Книжкової Палати України Ю. О. Меженком, відомим українським бібліографом
- ❑ **1924 р.** – Всеросійський бібліографічний з’їзд заявив про недоцільність використання Міжнародної десяткової класифікації радянськими бібліотеками
- ❑ **1997 р.** – Проект Книжкової Палати України “Класифікаційна система України” зі створення національного еталону таблиць УДК українською мовою
- ❑ **2000-2001 рр.** – Перше видання УДК українською мовою
- ❑ **2008 р.** – Розпочато Друге видання УДК українською мовою

УНІВЕРСАЛЬНА
ДЕСЯТКОВА
КЛАСИФІКАЦІЯ

УНІВЕРСАЛЬНА
ДЕСЯТКОВА
КЛАСИФІКАЦІЯ
ОУДЮ

**Універсальна десятикова
класифікація “має метою
об’єднати бібліографії всіх
культурних народів”**

Ю. О. Меженко

Основна таблиця

- 0 Загальний відділ
- 1 Філософія. Психологія
- 2 Релігія. Теологія
- 3 Суспільні науки
- 4 (Вільний з 1961 р.)
- 5 Математика та природничі науки
- 6 Прикладні науки. Медицина. Техніка
- 7 Мистецтво. Фотографія. Музика. Спорт.
- 8 Мова. Мовознавство. Художня література.
Літературознавство
- 9 Географія. Біографія. Історія

Допоміжні таблиці

Спеціальні визначники (розділ II)

-1/-9

.01/.09

'1/'9

Загальні визначники (розділ I)

-02/-05 визначники основних характеристик

(0) визначники форми документів

(1/9) визначники місця

"..." визначники часу

=... визначники мови

(=...) визначники рас, етнічних груп та народів

Знаки УДК

+ (плюс) Знак приєднання

/ (навискісна риска) Знак поширення

: (двокрапка) Знак відношення

:: (подвійна двокрапка) Знак подвійного відношення

[...] Квадратні дужки

' Апостроф

**Методика індексування за УДК –
це сукупність заходів та правил
побудови класифікаційних
індексів для відображення змісту
інформаційних ресурсів**

Приклади індексів УДК

378.6:37(477.44-25) - Вінницький державний педагогічний університет

37.011.3-051 – Вчитель

37.011.3-052 - Студент

373.5.016:[51+53] – Вивчення математики та фізики в школі

39(=161.2) – Звичай українців

392.61 - Кохання

51(075.8) – Вища математика : підручник для вищих навчальних закладів

78(075.2) – Музичне мистецтво : підручник для 2 класу загальноосвітніх навчальних закладів

78(075.3) – Музичне мистецтво : підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів

Приклади індексів УДК

811.134.2(075.4) – Самоучитель испанского языка : практический курс

811.161.2'36-112(072) – Історична граматика української мови : методичні рекомендації

634(477) – Садівнича наука України

61(091) – Історія медицини у запитаннях та відповідях

61:004.4(075.8) – Медична інформатика в модулях : практикум

903.23'13'14.02(477.5) – Гончарство населення скіфського часу
Дніпровського Лісостепоного Лівобережжя : монографія

908(477.44)(036) – Вінниччина туристична : путівник

94(477:438)"1918/1920"(082)=161.2=161.1(=161.2=161.1) – Україно-польські міждержавні та міжнаціональні відносини періоду 1918-1920 рр. : збірник наукових праць українською та польською мовами

ДСТУ 6096:2009 «Універсальна десяткова класифікація. Структура, правила ведення та індексування». Набув чинності від 01 липня 2009 року. Відповідає міждержавному стандарту ГОСТ 7.90-2007

ДСТУ 4861:2007 «Інформація та документація. Видання. Вихідні відомості». Zobov'язує кожне національне видання містити індекс УДК

Універсальна десяткова класифікація:

- ❑ функціонує як система організації знань, забезпечуючи в подальшому доступ до них
- ❑ використовується бібліотеками, видавництвами, установами, інформаційними компаніями в аналітико-синтетичному опрацюванні інформаційних ресурсів
- ❑ створює пошуковий образ документа у світовій інформаційній інфраструктурі
- ❑ сприяє якісному розвитку індексування в державі на основі міжнародних стандартів

Універсальна десятикова класифікація:

- ❑ застосовується в інформаційних автоматизованих системах, забезпечуючи релевантний пошук, та розповсюджується серед споживачів інформації
- ❑ розвивається та вдосконалюється як європейська класифікаційна система
- ❑ взаємодіє з іншими інформаційно-пошуковими мовами в індексуванні знань
- ❑ реалізує соціально-комунікативний напрям руху знань, спонукає до обміну світовим науковим досвідом

Адреси в Інтернеті:

<http://www.udcc.org> – Консорціум
Універсальної Десяткової класифікації
(УДКК)

<http://www.ukrbook.net> - Книжкова палата
України

<http://teacode.com/online/udc/> - Інтернет-
довідник по УДК